

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 297/2014-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. júna 2014 predbežne prerokoval sťažnosť A. F. vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Nt 70/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. F. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. mája 2014 doručená sťažnosť A. F. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Nt 70/2013 (ďalej len „namietané konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 T 46/2005 z 12. mája 2005, ktorý nadobudol právoplatnosť 12. mája 2005, bol uznaný vinným zo spáchania trestných činov vydierania, nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi, týrania blízkej a zverenej osoby a bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov nepodmienečne.

Na základe záverov uvedených v náleze ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorý sa podľa názoru sťažovateľa vzťahuje aj na jeho trestnú vec, podal 15. apríla 2013 návrh na obnovu konania. Okresný súd nariadil pojednávanie vo veci sťažovateľa na 10. december 2013, teda 8 mesiacov po podaní návrhu sťažovateľom, čo je podľa jeho názoru v takom jednoduchom prípade neprimeraná lehota. Na uvedenom pojednávaní sťažovateľ poukazoval na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 44/2013 vydané v záujme zjednotenia praxe všeobecných súdov vo veci posudzovania splnenia podmienok obnovy konania. Okresný súd návrh sťažovateľa na pojednávaní 10. decembra 2013 uznesením zamietol. Proti predmetnému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením zo 4. februára 2014 tak, že uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 Nt 70/2013 z 10. decembra 2013 zrušil v celom rozsahu a vec vrátil okresnému súdu, aby o veci znovu konal a rozhodol. Po vrátení veci okresný súd nariadil pojednávanie na 13. máj 2014, ktoré bolo bez udania dôvodu zrušené. Do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci meritórne rozhodnuté napriek tomu, že nejde o skutkovo náročnú vec.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že vzhľadom na uvedený postup okresného súdu, ktorý sa vyznačuje viacerými skutkovými a procesnými nedostatkami, sa naďalej nachádza v stave právnej neistoty a zotrúva vo výkone trestu odňatia slobody, čím súčasne dochádza k porušovaniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ako aj ústavného súdu pri posudzovaní primeranosti doby konania pred všeobecnými súdmi. Vo vzťahu k trom základným kritériám zohľadňovaným pri hodnotení zbytočných prietahov vo veci, ktorými sú povaha veci, správanie účastníka konania

a spôsob, akým súd vo veci postupuje, sťažovateľ uviedol, že jeho vec ani z právneho, ani z hľadiska skutkového nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti, avšak okresný súd svoju prácu neorganizoval spôsobom, aby mohol vo veci sťažovateľa rozhodnúť v primeranej lehote, za ktorú nemožno považovať dobu 14 mesiacov.

Sťažovateľ súčasne požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo A. F... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Nt 70/2013 porušené bolo.

2) Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Nt/70/2013 konal bez zbytočných prietahov.

3) A. F. priznáva primerané finančné zadošťačenie vo výške 15.000,- €..., ktoré mu je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde vrátane okolností,

ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Nt 70/2013 o povolení obnovy konania v jeho trestnej veci.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (m. m. I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (napr. PL. ÚS 25/01).

Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že po odvolacom konaní, v rámci ktorého bolo rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania zrušené a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, boli vo veci nariadené pojednávania na 13. máj 2014 a 19. jún 2014 zrušené z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonného sudcu. Ďalšie pojednávanie v trestnej veci sťažovateľa je nariadené na 18. september 2014.

Ústavný súd zároveň zistil, že sťažovateľ nepredložil dôkaz, resp. neuviedol, že využil účinný prostriedok nápravy, ktorým mohol brojiť proti zdĺhavému, teda „prieťahovému“ postupu súdov v jeho veci/konaní o povolenie obnovy konania. Takýmto

prostriedkom bola sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) podaná predsedovi okresného súdu, ako aj krajského súdu. Zároveň sťažovateľ v čase pred podaním sťažnosti ústavnému súdu disponoval aj podobným účinným prostriedkom nápravy podľa § 55 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci. Nesplnenie, resp. nedodržanie princípu subsidiarity postupom sťažovateľa, by zakladalo za predpokladu, ak by bola sťažnosť podaná ústavnému súdu v čase ešte prebiehajúcich súdnych konaní, dôvod na odmietnutie ním podanej sťažnosti z dôvodu jej neprípustnosti (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

V závere svojej argumentácie sa ústavnému súdu žiada sťažovateľovi pripomenúť judikovaný právny názor ústavného súdu, podľa ktorého pri obnove trestného konania podľa Trestného poriadku môžu byť práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené v zásade len v štádiu po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o povolení obnovy konania. V konaní o návrhu na obnovu konania – v štádiu do rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo rozhodnutia o zamietnutí návrhu na obnovu konania – nie je aplikovateľný čl. 48 ods. 2 ústavy v časti týkajúcej sa práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a rovnako ani čl. 6 ods. 1 prvá veta dohovoru v časti týkajúcej sa prejednania záležitosti v primeranej lehote, pretože nejde o rozhodovanie v merite veci (t. j. o vine sťažovateľa, resp. o oprávnenosti trestného obvinenia proti nemu) a o odstránenie stavu jeho právnej neistoty právoplatným súdnym rozhodnutím vo veci samej (obdobne napr. I. ÚS 63/05). Inými slovami, právna neistota sťažovateľa bola teda odstránená právoplatným odsudzujúcim rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 T 46/2005 z 12. mája 2005 právoplatným 12. mája 2005. Až v prípade

právoplatnosti rozhodnutia o povolení obnovy konania, keď by teda okresný súd bez ďalšieho návrhu vec znovu prerokoval, by už išlo o rozhodovanie o hmotnom práve a odstránenie stavu právnej neistoty v primeranej lehote právoplatným rozhodnutím, a prichádzala by teda do úvahy aj aplikovateľnosť čl. 48 ods. 2 ústavy v časti týkajúcej sa základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru v časti týkajúcej sa prejednávania záležitosti v primeranej lehote (m. m. III. ÚS 191/02, I. ÚS 24/03, IV. ÚS 185/04, III. ÚS 18/05, I. ÚS 63/05).

V dôsledku uvedených skutočností je sťažnosť sťažovateľa týkajúca sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zjavne neopodstatnená, resp. neprípustná, v dôsledku čoho ju ústavný súd v tejto jej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona ústavnom súde.

Keďže sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá už po jej predbežnom prerokovaní, bolo tiež bez právneho významu rozhodovať o ustanovení právneho zástupcu sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2014